ՔՍԱՆԵՒՉՈՐՐՈՐԴ—ՏԱՐԻ—ԹԻՒ—1629—ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ—2—ՅՈՒՆՎԱՐ—1875—Ն. Տ.—14—ՅՈՒՆՎԱՐ

ՊԱՅՄԱՆՔ

Տարեկան գին Կ. Պոլսոյ համար 8 Մէճ.
» Գաւառաց » 10 Մէճ.
Վեցամսեայ Կ. Պոլսոյ » 4 Մէճ.
» Գաւառաց » 5 Մէճ.
Իւրաքանչիւր թերթի գին 60 փրդ.
Յանուցման տողը մէկ անգամի համար 3 ղուրուշ, երկու անգամի համար 2 ղուրուշ. աւելի անգամներու համար զատ սակարկութիւն կըլլայ:

ՄԱՍԻՍ

ԼՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ՊԱՅՄԱՆՔ

Խուրը ղրկած լրագրաց ծան. ծախքը խմբագրութեան վրայ:
Լրագրոյս վերաբերեալ նամակ կամ որ և իցէ գրութիւն խմբագիր—չնորհելու պէտք ուղղուի, ի Կ. Պոլիս, Զինիլի խան, Մասիսի գրասենեակը:
Ճամբու ծախքը չվճարուած նամակ չընդունուիր:

ՈՒՊՈԼԻՍ 2 ՅՈՒՆՎԱՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Փարիզ 11 յունվ.

Նախարարական տագնապն ինչպէս նաև կուսակցութեանց մէջ անհամաձայնութիւնը պիտի շարունակեն մինչև սահմանադրական օրինաց վճռաբանութեան ժամանակ, որ հաւանականաբար շաբաթ օրը պիտի սկսի:

Ֆրանքֆորթ 13 յունվ.

Գործաւորաց ռամկավարական ընկերութիւնն բուն ամենն ալ լուծւեցան ոստիկանութեան ձեռօք:

Փարիզ 13 յունվ.

Նոր կազմուելիք նախարարութեան մէջ կերևի թէ Պոնաբարթեան չպիտի ընդունուի: Պրօլի դուքը նոր նախարարութեան նախագահ պիտի ըլլայ, թէ և այս լուրը սուտ համբաւներ կան:

Պերլին 11 յունվ.

Պէլճիոյ Նէտերլանտայ լրագրին խօսքին նայելով, Պ. Բուէ յայտարարեր է թէ Գաղղիոյ մէջ ալ յանկարծակի կառավարական փոփոխութիւն մը պիտի ըլլայ ինչպէս Սպանիոյ մէջ, առանց Մաք—Մահոն մարաջախտին կամաց:

Մատրիտ 13 յունվ.

Տոն Ալֆոնս թագաւորը վաղը հանդիսիւ մեր քաղաքը պիտի մտնէ:

Նոր նախարարութիւնն իր բռնելիք աշխարհավարութեան վրայ քաղաքական ապահովութիւններ տուաւ իտալիոյ կառավարութեան:

Միանգամայն կիսաթամ անուն գերմանական նաւին ռմբակոծութեան համար հատուցում տալ խոստացաւ Գերմանիոյ կառավարութեան:

Լոնտրա 13 յունվ.

Օսմ. փոխ.		42 1/2
փոխ.	1865	68 1/2—69
»	1869	55 7/8
»	1871	66
»	1872	80 1/2—80
»	1873	52 3/4—53

Նոր փոխառութիւն —
Անգղ. փոխ. 92 1/2—5/8

Լիվերպուլ 13 յունվ.

Բամպակ Միտլինկ—Օրլէան 7 7/8
» Ֆայր Տօլէրան 5
Ծախուած 10000 հակ:

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

Տպագրական տնօրէնութիւնը պարտք կը համարի ծանուցանել հասարակութեան թէ նոր լրագրոյ կամ պարբերական թերթի արտօնութիւն տալու համար պէտք եղած պաշտօնական պայմաններուն գործադրութենէն յառաջ եկած յապաղմանց առաջքն առնելու համար, որոշուած է որ նոր լրագրի կամ պարբերական թերթի համար արտօնութիւն խնդրողներն իրենց խնդրագրին հետ միանգամայն պատուաւորութեան և խմբագրական յաջողակութեան վկայագիր մը ներկայացնեն:

Այս վկայագիրն ուղղակի ոստիկանութեան պաշտօնատունէն պիտի տրուի եթէ թերթը Կ. Պոլսոյ մէջ պիտի հրատարակուի, և գաւառաց կուսակալներէն եթէ գաւառաց մէջ պիտի հրատարակուի:

Խնդրատուացները կը հրաւիրուին այս նոր անօրէնութեան համաձայնիլ, եթէ չեն ուզեր յապաղմանց և արգելքներու հանդիպիլ, որոց վրայ ամենէն առաջ տպագրական տեսչութիւնը կը ցաւի:

Վեհ. Սուլթանն Օսմանիէի առաջին պատուանշանը շնորհեց արևտրական գործոց նախարար վսեմ. Քասպուլի փաշային, և միջաքաղաքիս գերմանական դեսպան վսեմ. Պարոն Տը Վերթէրի:

Վեհափառ Սուլթանին ամենապահապետներէն Նօմէր Լութֆի պէյ հազարապետն, որ անցեալները վեհ. Սուլթանին կողմէ Անատոլուի սովեալ գաւառներն այցելելու և ճիշդ տեղեկութիւններ հաղորդելու գնացած էր. [illegible] Էնկիւրիի գաւառները պտըտելով տեղեկագիր մը ղրկած է, որոյ մէջ կը հաւաստէ թէ յիշեալ գաւառներն ղրկուած օգնութիւններն արդարութեամբ և արագապէս բաշխուեր են բնակչաց, այնպէս որ ամեն մարդ բաւ բաւականի ուտելիք ունի մինչև յառաջիկայ հնձոց ժամանակ: Երկրագործները մեծ փութով մշակութեան կզբաղին: Ամեն տեղ առատ նպաստ կայ եղեր, զոր ժողովուրդը չափաւոր գնով կրնայ գնել և իր կարօտութիւնը յագեցնել:

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ
ԵՍՀԱՄԸ ՈՒՄՈՒՄԻԷ

1 յունվ. չորեքշաբթի իրիկուն		— —
2 » հինգշաբթի առաւօտ		
բացուելու		47 8
կէսօր		47 11

Կ. Պոլիս 1 յունվ.

Սօսիէթէ Ճէնէրալի բաժինք Անգղիա		7 28
« փոխանակութեան	»	5.48
Կ. Պօլսոյ Պանքային	»	6.40
Քրէտի Ճէնէրալ	»	11 43
Քրէտի Օթթոմանօ—Թիւրք		— —
Երկաթուղւոյ հին	Ֆր.	124 1/2
Փոխ. 1863	»	326
» 1865	» »	332
» 1869	» »	271 1/2
» 1872	» »	85 1/2
» 1873	» »	268
Թրամուէյ	Օսմ. լիր	3 93

ԸՆԹԱՑԻԿ ԴՐԱՄՔ
1 ՅՈՒՆՎԱՐ

Անգղ. լիրա	ղուրուշ	109.35
Նաբօլէոն ոսկի	»	87 25
Իմբէրիալ Ռուսս	»	89 10
Դուրոս	»	54. 23
Հինգ Ֆրանք	»	—
Չէքինոց	»	104 25
Գինէ	»	128 30

ԱԶԳԱՅԻՆ

Ամեն. Ս. Պատրիարք հայրն երկուշաբթի օրը ոստիկանութեան նախարար վսեմ. Հիւսնի փաշային այցելութեան գնաց Նիկոմիդիոյ գաւառին վերատեսուչ անուանելուն առթիւ:

ԿԱՐԵՒՈՐ ԴԻՏՈՂՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Քանի մը պատուարժան ազգայինք դիտողութիւն կընեն մեզ թէ այս տարուան օրացուցին գրանը մէջ ինչո՞ւ համար Երուսաղէմայ Ս. Պատրիարքին անունը դրուած չէ վեհ. Կաթողիկոսին անունէն ետև, ինչպէս որ վաղուց ի վեր սովորութիւն է, թէ՛ Սուրբ Պատարագի յիշատակութեան, և թէ՛ ամեն եկեղեցական գրեանց և Օրացուցներու մէջ: Արդեօք, կըսեն, Սրբոց Յակոբեանց աթոռն Արարատեան Մայր աթոռէն ետև ազգին երկրորդ նախապատիւ աթոռն ըլլալէ դադրա՞ծ է, և այլն և այլն:

Այս արդար դիտողութիւնը պար[illegible] ըլլալ այս տարօրինակ զանցառութեան պատճառը, և չկրցինք ուրիշ մեկնութիւն գտնել, բայց միայն սա թէ Օրացուցին արտօնատէր հեղինակ և հրատարակիչ Արժ. Տ. Երեմիա հայրն Երուսաղէմայ Սրբազան Պատրիարքին դէմ ցաւած ըլլալով, արժան չէ դատեր նորա անունը դնել Օրացուցին գրանը մէջ, կրօնական ժողովն ալ կա՛մ ուշադրութիւն չէ ըրեր, կամ կարևորութիւն չէ տուեր անձնական կիրքէ առաջ եկած այս դայթակղելի զանցառութեան:

Ուրիշներ ալ կարծիք կընեն, թէ Երուսաղէմայ Ս. Պատրիարքը Խրիմեան Սրբազանի բարեկամ ըլլալով, և Սիոն ամսաթերթն ալ ծանուցեալ խմբակին ազգամէտ գործերը քանիցս մերկացուցած ըլլալով, խմբակին պարագլուխները թերևս վրէժ հանելու համար՝ Ս. Եսայի Պատրիարքին անունը դնել չեն տուեր Օրացուցին գրանը մէջ, սպառնալով որ Ս. Պատարագի յիշատակութեան մէջէն ալ վերցնելու հնարք գտնեն:

Այս կարծիքները մինչև ինչ աստիճան ստուգութիւն ունին՝ չենք գիտեր. բայց ինչ որ ալ եղած ըլլայ պատճառը, դիտուած ըլլայ թէ մոռացում, աններելի է, մանաւանդ՝ ներուն մեզ ըսել՝ կրօնական ժողովոյ համար, որ այս տեսակ դարուց աւանդական սովորութեանց և կանոնաց պահպանութեան նախանձախնդիր ըլլալու և դայթակղական կարծեաց կամ մեկնութեանց տեղի չտալու անհրաժեշտ պարտականութիւնն ունի:

Եթէ Օրացոյցը յօրինող ու հրատարակողը սովորական անհատ մը կամ աշխարհական մ'եղած ըլլար, այնչափ աչքի չէր զարներ այս զանցառութիւնը. բայց քանի որ եկեղեցական մ'է և կրօնական ժողովոյ ալ անդամ, բնականաբար ժողովրդեան ուշադրութիւնը կը գրաւէ, և զանազան անհաճոյ կարծեաց և մեկնութեանց առիթ կու տայ, ինչպէս որ տուած է դժբաղդաբար:

Սրբոց Յակոբեանց աթոռը՝ Արարատեան Մայր Աթոռոյ չափ նուիրական և պաշտելի է Հայ ազգին համար. զի՛ այս երկու աթոռով է որ Հայոց ազգը կը պարծի քրիստոնեայ աշխարհի առջև, մանաւանդ՝ երկրորդն աւելի մեծ նշանակութիւն և նախանձելի կարևորութիւն մ'ունի օտար քրիստոնէից առջև: Հետևաբար ո՛րչափ յարգանք ընծայենք այդ Աթոռոյ, ո՛րչափ փառաւորենք զանոնք, քիչ է. անոնց փառաւորութեամբ՝ Հայաստանեայց եկեղեցին և ազգը կը փառաւորի ու կը պանծայ:

Այս առթիւ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր ուշադրութեանը կը ներկայացնենք յուսալով որ նկատողու[illegible] որ այսպիսի ցաւալի զանցառութիւն մը շարունակէ ՚ի դայթակղութիւն կրօնասէր ժողովրդեան:

Կրօնական պատկառելի ժողովը՝ չենք գիտեր ի՛նչ խորհրդով՝ որոշեր է որ լրագրաց մէջ հրատարակեալ խօսութիւններն ու դիտողութիւնները նկատողութեան չառնու, այլ միայն՝ ինչ որ ուղղապէս իրեն ներկայանայ գրով:

Այս որոշումն՝ եթէ ստոյգ է, կը ցաւինք ըսել, շատ սխալ է. կրօնական ժողովը դատաստանական խորհուրդ կամ ժողով չէ, որ իրեն ուղղապէս ներկայացեալ խնդիրներն ու բողոքները նկատողութեան առնու և քննէ, այլ վարչական տեսուչ մարմին մ'է, հսկող ժողով մ'է, որոյ պարտաւորութիւնքն որոշապէս գծուած են Սահմանադրութեան մէջ. այն է Հայաստանեայց եկեղեցւոյ դաւանութիւնն ու աւանդութիւններն անխախտ պահել, եկեղեցեաց և եկեղեցականաց բարեկարգութեանը հսկել, ազգին մէջ կրօնական զգացումը զարգացնել, և այլն: Ըսել է որ իր պարտքն ու պաշտօնն է կրօնական զգացումը տկարացնելու պատճառ եղող զեղծմանց անկարգութեանց և դայթակղութեանց առաջքն առնուլ. այս ալ ուրիշ բանով չկրնար ըլլալ, բայց եթէ ուշադրութիւն ընելով, հսկելով:

Ժողովուրդն, ինչպէս նաև լրա-

գիրք՝ իրենց տեսած [illegible]ու լաւ անկարգ և ապօրէն գործերն երթալու կրօնական ժողովին պաշտօնապէս ծանուցանելու պարտականութիւն չունին. ընդհակառակն կրօնական ժողովոյ պարտքն է ժողովրդեան մէջ տարածուած և լրագրաց մէջ հրատարակուած գայթակղական իրողութեանց ուշադրութիւն ընել, քննել, հետախուզել եթէ ստոյգ են՝ գայթակղութեան պատճառը վերցընել կամ ուղղել, իսկ եթէ սուտ կամ անհիմն են, արդարութիւնն ու ճշմարտութիւնը հրատարակել և գայթակղեալ միտքերը բժշկել։

Կրօնական պատկառելի ժողովը չի՞ լսեր և չի՞ մանար արդեօք թէ Բերայի Ամիրախօս փողոցակետին պատարագ ըրած ժամանակ, ժողովրդեան շատերը՝ գայթակղած ըլլալով քիչկալ փարգառակ... վրայ, դուրս կելնեն կերթան եկեղեցիէն։

Ժողովուրդը կրօնական զեղծում մը կամ գայթակղական իրողութիւն մը տեսած ու լսած առեն սովորաբար ուրիշ բան չըներ, բայց միայն ափսոսալ և ըսել թէ «ի՜նչ օրերու հասանք. սա ի՜նչ ցաւալի վիճակ է. ոչ «հսկող կայ, ոչ հարցնող, ոչ փնտռող. «ո՞ւր պիտի երթայ սոր վերջը»։

Ահա այսպէս կըսէ ժողովուրդը և կանցնի. իսկ գայթակղութիւնը կը մնայ, կը շարունակէ. սոր ալ միակ՞ վախճանը կրօնական զգացմանց ակարացում է։

ՆՈՒԷՐ ԿԱՂԱՆԴԻ

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ՈՒՍԱՆՈՂՆԵՐՈՒՆ

1873 ամին նոյեմբեր ամսոյ Մասիսի թերթերէն միոյն մէջ Թիֆլիսի «Մշակ» շաբաթաթերթէն օրինակելով Փարիզի հայ ուսանողներու վերայ նամակ մի հրատարակած եմ յառաջաբան նկատողութեամբ։

Կերեւի թէ «Մշակի» և «Մասիսի» հրատարակութիւնքը ոչինչ ազդեցութիւն չեն ըրած Փարիզաբնակ հայ ուսանողներու վերայ, որպէս և ես չեմ սպասկուսիր . . . ։

«Մշակ» անցեալ տարւան, որ դեռ երէկ լրացաւ, 49 թուով դարձեալ նամակ մի կը հրատարակէ Փարիզի հայ ուսանողներու անտարբերութեան վերայ։ Մեր նոր իրական պարտքն է, խօսքով և գործով, ամեն ժամանակ, մեր վիճակակից հայ պատանիներու զգացունել իւրեանց պարտքը առ ազգն. ուստի աւելորդ չեմք համարիր յիշեալ նամակն ալ սոս օրինակել, յեղուին վերաբերեալ մի քանի փոփոխութեամբք, աղաչելով Փարիզի հայ ուսանողները, որ ի միտ բերեն մեր հինգերորդ դարու ուսանող նախնիքը, և նոցա շաւիղին հետեւին. զի նոքա օտարութեան մէջ հայրենեաց համար կապրէին, և հայրենիք վերադառնալով իւրեանց կեանքն ազգին կը նուիրէին օգտակար ծառայութեամբք. Այս իսկ է ամեն ժամանակ և ամենայն ուրեք հայ ուսանողներու պարտքը. քանի որ հայք յոյժ կարօտ են այն լոյսին, որ հինգերորդ դարու մէջ Հայաստանը կը լուսաւորէր . . . ։

1875 յունվար 1 — Կ. Պոլիս — Հիսար ափսի
Հարազատ որդի Հայոց ազգի
Յ. Յ. Մ.

Ահաւասիկ Մշակէն օրինակված նամակը.

«Թոյլ տուէք որ դարձեալ երկու խօսք նուիրեմ անդւոյս հայ ուսանողներուն, որոց մասին՝ շուրջ մի տարի կայ՝ «Մշակ» ի ընթերցօղը ոչինչ չէ լսել։ Անցեալ տարի յայտնեցի թէ Փարիզի մէջ 20 ի մօտ հայ ուսանող կը գտնուին. սխալել եմ. որովհետև ո՛չ թէ քսան, այլ երեսունն ալ կանցնի սոցա թիւը. բայց չը կարծէք թէ այս աւելցօղները անցեալ տարիէ ի վեր եկած են. ոչ. նոքա՝ իմ և գուցէ շատերու համար անյայտ եղած էին այս նոր Բաբելոնի մէջ. ես մի տարի շարունակ զանազան տեղերէ տեղեկութիւններ հաւաքելով ահա կը հաղորդեմ այն տեղեկութիւնքը, որք կարծեմ մեր ազգային վիճակագրութեան համար հարկաւոր կը լինին։ Այդ վիճակագրութեան համեմատ պիտի գտայի հայոց յառաջդիմութիւնը. (*)

«Թերևս չեմ սխալիր եթէ ասեմ թէ սոցանէ 20 հոգին բժշկականութեամբ կը պարապին։ Սակայն չը նայելով որ այս քանին ալ մի և նոյն դպրոցի մէջ են, մի և նոյն գիտութիւնք կուսանին, սոցա մէջ չը կայ ուսանողական ընկերութեան գաղափարը, որ նոցա մեծ օգուտ կը բերէ թէ ներկայիս և թէ ապագային մէջ։ Գերմանիայի և Զվիցերիայի մէջ շատ ընդհանրացած են ուսանողական ընկերութիւնքը, որք Փարիզի մէջ համարէ թէ չը կան։ Սակայն քաղաքիս թէ Ֆրանսացի և թէ ուրիշ ազգի ուսանողներու յարաբերութիւնքը գոնէ բարեկամական և յաճախ են. այն ինչ մերոնց մէջ այս դիւրին յատկութիւնն ես չերևիր։

«Ինչո՞ւ համար այսքան հոգի բժշկականութեան յարած են. մեզ հայերուս աւելի յարմար և հարկաւոր ուրիշ գիտութիւն չըկա՞յ. Քա՛ւ լիցի. ես չեմ ասեր թէ բժշկականութիւնը լաւ բան չէ, և մեզ անօգուտ է. ո՞վ կարող է այս գերազանց և կարեւոր գիտութեան դէմ բան ասել, և սոր վրայ խօսիլն ել աւելորդ է այս տեղ։ Բայց միթէ մեր ուսանողները ամենքն ալ բժի՞շկ պիտի լինին. ինչպէս պէտք է մեկնել զայս. ահա թէ ինչպէս. լսենք դոցա խօսքերը. «Բժշկականութիւն կուսանիմք որպէս զի պատիւ ունենամք և դրամ ժողվեմք, և ներկայիս մէջ միայն այս գիտութեամբ մարդ կրնայ ապրիլ Տաճկաստանի մէջ (1)։»

«Պէտք է ազօթել մեր հայ բժիշկներու համար, որ աճին ու բազմանան. որովհետև շատ ցաւեր ունիմք բժշկվելիք. բայց կանխմիլն այնպիսիները՝ որք փոխանակ բժշկող լինելու՝ բժշկվելու ցաւ կը դառնան (ազգին գլխուն)։

«Եթէ մարդ մի հարցունէ Կ.Պոլսի հայ խմբագիրներուն թէ քանի՞ բաժանորդ ունին Փարիզի մէջ, ուր մըշտապէս բնակող բոլոր հայերու թիւը հարիւրի կը հասնի, կարծեմ կը պատասխանեն —և ոչ մէկ։

Ինչո՞ւ այսքան ուսանողներէն մին գոնէ տարին մի անգամ իւրեանց ազգային թերթերուն կարևոր լուր չը հաղորդեր և չասանար։ Երևի թէ սաստիկ զբաղեալ են և ժամանակ չունին այսպիսի չնչին և չնչին բաներու համար (*). իսկ բալօներու եւ զանազան զուարճութեանց համար ազատ ժամեր և մինչև անգամ օրեր ալ կարող են գտնել։ Միթէ մարդ մը աւելորդ համարելու է՞ իր ազգին վերաբերեալ լուրեր լսել և հաղորդել. Ինչպէս ուրեմն տեղեկութիւն պիտի ունենամք մեր գործերու ընթացքի վերայ. Թողումք ազգային լուրերը. չէ՞ որ սոքա իւրեանց գիտութիւնը իւրեանց հայրենիքի մէջ գործ պիտի դնեն. ուրեմն ասացէ՛ք, խնդրեմ, միթէ սոցա վերայ, որպէս տեղական բժիշկներու վերայ, ծանր պարտաւորութիւն չէ՞ դրված—եթէ ո՛չ կատարեալ,—գէթ հարևանցի ծանօթութիւններ ունենալ ապագայ ասպարէզին համար.— դրամ ժողվելու համար։

«Պէտք չէ՛ ճշմարտութիւնը ծածկել. Ռուսիոյի ազգային խմբագիրները զանազան հիմնարկութեանց (վարժարաններու և այլն) և շատ ուսանողներու ձրիաբար կուղարկեն իւրեանց թերթերը, որով բարոյապէս պարտք կը դնեն նոցա վերայ նամակ կամ լուր հաղորդելու։ Կ. Պոլսի հայ խմբագիրները թո՛ղ օրինակ առնուն իւրեանց պաշտօնակիցներէն, և ուղարկեն իւրեանց թերթերը,—եթէ ոչ բոլոր ուսանողներու,— այլ մի քանիներուն՝ զորս խմբագիրները կը ճանաչեն, և որք իւրեանց բացառական յատկութեա՟մբ գուցէ կը զանազանին Փարիզի մէջ հայ ուսանողներէն։ Դժբաղդաբար սոքա երկու կամ երեք հոգի միայն կը լինին, և ոչ աւելի, և եթէ այն ժամանակ ես անտարբերութիւն ցոյց տամ, ապա ուրեմն կը համարվին քչշատակելու անարժան մեռեալներու կարգը. կը վերջացունեմ նամակս, և չեմ կարծեր որ դարձեալ խօսիմ Փարիզի հայ ուսանողներու

(1) Այս տեղ պարտաւոր ենք յարգանք և շնորհակալութիւն մատուցանել այն հայ բժիշկներուն, որք բացի իրենց գլխոց արքաները անձնուիրաբար և ձրիաբար նայել, նոցա դեղագինն ալ կը վճարեն.—և որ առաւելն է, եթէ մի աղքատ ազէկ է հիւանդը, առաջանալէն զինի նորա պարագական սիրտքը կը հօդան և դարուցն ալ կը դրկեն։ Կարող էի այդ օրինակ մեծանձնութեամբք օժտեալ բժիշկներէն երկուքն անունով յիշել. այլ փախչող [illegible] բաւորել. Յ. Յ. Մ.

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ԹԱԽԻԾ ԲԱՆԱՍՏԵՂԾԻՆ

Սեւ չէին դաշտեր, ոչ թխացորդ էր երկինք. բնա՛ւ իսկ. յանծայր կապոյտ մի երկնից՚ կը շողար արեւ ի վերայ երկրի ծաւալ. ջուն էր խունկերով լի ու մարգն ալ գալարներով, երբ տեսաւ զայն վայրեր ուր այնքան վերքերով հասեցա՛ւ նորա սիրտ։

Դեռ կը ժպտէր աշուն. կոզակները դաշտն ի վար կը հակէին իրենց պղտորուն պտուղներն որք հասկու թէ կըղեկէին. ամպեղծեալ էր երկինք. և թռչունք երեւնին դարձուցած դէպ ի կղզի ամենայն կանաչն, զմարզոյ թեւերս ըսելով բանս առ Աստուած, իրենց սուրբ երգերը կերգէին։

Գեղեց որ անգամ մ'ալ տեսնել ամեն բան, լճակն ապերախին առ ընթեր, աղքատին խարխալին ուր աղօթութիւնն իրենց քաւկն էր պարպեր, կորուքանակ ցախն հինաւուրց, առանձնութիւնք օթեւանք սիրոյ զօղեալք ի խորս անտառաց, ծառն այն ուր ի հանգոյր կաթոգին աղաղատելով զհոգիս՝ բազում այն էր որ մոռնայի՛ն զամենայն։

Այն պարտէզ բնակեց, տունն այն ... առանձնակ, փողոցին ուսար չեզանկիւն ծառոզին մը աչկունք կը մնին ի զուրթամբ մրգաստաններ. թռկաշա՛ր, կը քայլէր. քանի քայլ առնէր ծանր ու թախծագին ու քայլն այն ձայն հանէր, ամեն ծառի վրա զըսաուէ՛ր կը տեսնէր որ կը ցցուէր, ըսաուերն ուա՛ղ այն օրերուն որ ոչ եւս են։

Կը լսէր սօսափիւնն իր սիրելի անտառին մէջ հովուն քալցրիկ՝ հովուն այն համբուրիկ՝ որ զամենայն թրթռացնելով մեր ներսի դին, կարթնցընէ սէրն ի սրտին, և ըզ կաղնին տատանելով կամ ըզ փոշուկն օրօրելով, ամենայնի կարծես հոգին է նա որ ամեն բանի վրա կերթայ կը թառի մին մըւսին պկնի։

Տերեւք որ տարածեալ կային մաշուսիւու յանմարդամայն անտառին, իր քայլից նեղքեւ յայթելով ի դեռին, պարտէզին մէջ կը փախչէին. է զի այսպէս, երբ տխուր է հոգին, մեր մտածութիւնքն ալ վերատր թեւերով պահ մը կըխաղանան, ապա յանկարծ վար կիյնան։

Կեցաւ ըխտեց ընդ երկար ՚զայն զըքեզ կերպարանք զոր կը զգենու բնութիւնն այն խաղաղական դաշտերուն մէջ. մինչև իրկուն երազեց, օրն ի բուն թափառեցաւ հեղեղատին եզերքն ընդերկայն, հիանալով երկինքին, երկինք՝ երես Աստուծոյ, և մէյ մ'ալ լճին, հայելի՛ Աստուծային։

Դժբա՛խտ մարդ, իր կենաց քաղցրագին պարագաներն ՚յուշ ածելով, ներս չը մանելով Բարիկայի մը այն սրմածներուն վրայէն նայելով, ա՛յնպէս զնաց եկաւ օրն ի բուն։ Այլ ի պահուն ուր գիշեր կը կոխէ, գերեզմանի պէս զգաց տխրամած իր սիրտն ալ—և զօչեց յոյնժամ.

«Ո՛վ ցաւոց, ես որոյ հոգիս է աղմկեալ ուզեցի գիտնալ թէ ըմպելի մնացե՞ր է սափորին մէջ, և տեսնել թէ ինչ է ըրեր երջանիկն այն հովիտ ինչ որ թողեր էի հոն սրտիս։

«Որչափ քիչ պէտք է ժամանակ որ փոխվի ամեն բան. պայծառադէմ դու բնութիւն և դու ինչպէս կը մոռնաս, և ինչպէս քու վերտառութեանց մէջ կը լուծես այն խորհրդաւոր թելերն յոր կապուած են մեր սրտեր։

«Թաւուտք են եղեր մեր սաղարթէ սենեակներ. այն ծառն որուն վրայ մեր անունք քանդակեցինք, մահացեալ և կամ թաւալեալ է ի գետին. ցանկապատին մէջ փքրիկ մանուկներն որ փոսին վրայէն կը ցատքեն քրքճեր են մեր փարդեր։

«Պատած են ՚փակեր աղբիւրն այն ուր ի տապ օրին անտառներէն վար իջնալով կը խմէր նէ լռնդայրին. ձեռքին մէջ կառնէր ջուր, պարիկ սիրուն, ու ջուրն այն մատուըներէն մարգարիտ վար կը թափէր։

«Խորտ առապար ուղին քար են յատակեր, ուր ջինջ աւազին մէջ նկարվելով համաձոյլ և իր փոքրութիւնն ի տես հանելով հեզնաձիւ, նալկէլն բեր ոտիկ կարծես կը ծիծաղէր տան ոտքիս առընթեր։

«Ճամբուն ձորքն եզերաց որ անհամար տեսաւ օրեր, ուր նէ երբեմն կը սիրէր նստիլ սպասելով ինծի, մաշեր հիւծեր է խփելով բաղխելով, ի մթադնիլ ուղւոյն, այն մեծ մեծ սայլերուն որ երեկոյին կը վերադառնան հօծ և հեծ։

«Անտառն խուն է անտառ և անդ քան առաջին աւելի սատար։ Այն ամեն բանէ որ նոյնացած էր մեզի հետ, զրեթէ բան մը չէ մնացած կենդանի. և որպէս դէզ մը մոխիր որ չիջեր ու պաղեր, յիշատակաց չեղչակացան ալ հովերուն առջև ցիրուցան եղեր։

«Ո՞չ ևս արդեօք ունիմք գոյութիւն. մի՞ արդեօք և մեր ժամն անցաւ. մեր վայրապար աղաղակոյ չէ՞ որ որ հատուցանէ զայն. օդն ՚ի թրթիռ կը խաղայ ընդ տերևին երբ ես կողկողիմ արտասուագին. տունս ինծի կը նայի ու ոչ եւս կը ճանչէ։

«Այդ ուրիշներ պիտի անցնին ընդ որ մենք անցանք. ուր մենք եկանք ուրիշներ ալ պիտի գան հոն, և զայն անուրջն որ մեր երկու հոգիներն ուրուագծեցին, պիտի շարունակեն զայն ու անոնք ալ պիտի չվերջացնեն։

«Զի ո՛չ որ այս աշխարհիս մէջ կաւարտէ ու իսպառ կածէ, յաւեգոյնքն իրրև լաւագոյնքն են ի մարդ կանէ, ամենս ալ երազին մի և նոյն տեղին կարթննանք. ամենայն ինչ այս աշխարհիս վրայ կըսկըսի և այլուր կաւարտի։

«Այո՛, ուրիշներ պիտի գան իրենց կարգին, անբիծ ամոլներ, քաղել յայս երջանիկ, հանդարտին, գեղապաշտ հովանոցեակ, ինչ որ բնութիւնը կը խառնէ, խոհանք

վրայ. «Մշակ»ի ընթերցողը իմ երբ (1) նամակներէն գաղափար մի կարող է ունենալ սոյն մասին՝ բաւական է (2)։ Խնդրեմ մին յիմարին քանի՞ կուզես, կասէ ժողովրդական առածը։ ԾԱՐՈՑ

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

Կ. ՊՈԼԻՍ 1 ՅՈՒՆՎ. 1875

ՆԵՐՔԻՆ ԲԵՐՔ

Լիրան 100 ղրշ. էն

Բամպակ			
Ադանա, Թարսուս,	հօխ.	6 3/4	
Կրետէ Պարսկ.	»	— —	
Պալըքէս. Կէյվէ, Մայթօս	»	7 3/4—8	
Բուրդ լուացուած			
Րումէլի,	հօխ.	13—14	
Անատօլու,	»	14—15	
Բուրդ չլուացուած			
Լոկի Շէհիր	հօխ.	—	
Եօզղատ, Էնկիւրիւ	»	6 1/4—6 3/4	
Քասապլազի	»	11-11 1/2	Լ. 125
			Լ. 100
Բուրդ այծի (թիֆթիք) Էնկիւրի	ղրշ	45—46	
» » Բ. տեսակ	»	38—40	
» » Պէյպազարի, Քասթ.		44—45	
» » Վան եւ այլն		18—28	
Մորթ այծի, 8 1/2—12 1. Լ.		1 Լիր.	125
» գառին ըզզը		—	» »
Մետաքս			
Պրուսայի	հօխան	—	Լ. 100
Բաֆրա, Կէյվէ	»	160—220	»
Պարսկ. Սիրիա	»	Փր. 30—32	
Խոզակ չոր			
Պրուսա, Սիրիա	հօխ.	40—45	125
Ծակած	»	28—32	»
Ձէհրի			
Կեսարիա, Էնկ.	հօ.	15 1/2—16 1/2	100
Իսքիլիպ, Թօղաթ	»	12 1/2—13	»
Գալիպօլի (քիթրէ)	»	34—36	»
Կանեփ Անատ.	»	4 1/2—5	125
Աֆիոն առ. տեսակ	»	550—600	100
» վար	»	400—480	»
Կատուատ, քիլէ		38—40	125

(1) Երկրորդ նամակը չեմք հաղորդած Մասիսի ընթերցողներուն։ Ց. Ց. Մ.

(2) Բաւական չէ՛, Պ. Ցարոց, կարելի է որ նոքա այժմէն անպիտան գաղափարներ առնեն, որովք, եթէ անօգուտ լինին, թերեւս մի օր ալ վնասակար լինին ազգին։ Ուստի պէտք է միշտ նոցա ականջին թեցունել ազգութեան ձայնը. յիշեցունել իրենց պարտքը. ջանալ ջնջելու նոցա խառնելի գաղափարները. [illegible] թոյլատուն է «իքի էլ պիր պաշ իչին» յիմար Թուրքի առածը։ Ց. Ց. Մ.

Սուսամ, օխ.	4—4 1/2 ղրշ.	Լ. 125
Անիսոն Քիոսի, օխան	9 1/2—10 »	»
» Րումէլի »	4 1/2—5	»
» Անատ. »	3 1/4—4	»
Քէմոն (քիմիոն) »	4 4 1/2	»
Ձէթ Միտիլի և Այվալըքի հօխ.	5—5 1/4 ղրշ.	107
» Կրիտ հօխ.	5 1/4	» »
» Քիոս »	7 1/2	» »
» Մուտանեա	6	» »
» Ցունաս. Վօլօս	5 1/2	» »
Օճառ Քանտիա հօխ.	5	» »
» Հանիա »	4 1/4	» »
» Ռէթիմօ »	4 1/2	» »
» Միտիլի »	4—4 1/2	» Լ. 125

ԱՐՏԱՔԻՆ ԲԵՐՔ Լ. 100

Խահվէ Րիօ Ա. տես. 100 օխ.	1400—1500	
» Բ. » » »	1280—1350	
» Գ. » » »	1050—1150	
» Եէմէն	15—16	Լ. 104
Շաքար փոշի Հոլ. կենդ.	228—230	Լ. 103
» » Գաղղ. »	234—235	
» գլուխ 5 քիլ. »	252—255	Լ. 100
» » 3 » »	262—266	»
Պղպեղ Ա. և Բ. տես. օխ.	10 1/2—10 3/4	
Մեխակ (գարէնֆիլ) »	22—25	»
Խունկ կենդ.	240—300	»
Լեղակ (չիվիտ) Պէնկ. »	110—140	»
» » Մատր. »	70—80	»
Որդան կարմիր (գըրմըզ)	42—45	Լ. 104
Բէթրօլ (կազ) Ամեր. սնտ.	52—54	Լ. 100
Սբարմաչէթ ըստ տես. »	68—106	»
Ապակի »	19—20	Փր.
Ջայ Քօնկօ հօխ.	20—28	Լ. 105
» Բէքօ ծաղիկ »	45—120	»
Բրինձ Ջէնով. 100 քիլ.	40—41	Փր.
» Հնդկ. » ղրշ	150—168	Լ. 100
» Եգիպտ. օխ. »	3 1/4—3 1/2	Լ. 120
Ռոմ Անգղ.	8 կալ.	»
» Ամեր. Թրիեստ	9—13	»
Կարապ եղ Սիպիր օխ.	14 1/2—14 5/8	105
» Թրիեստ և Ռուս.	— —	»
Ճարպ Ռուս. հօխ.	8 3/4—9	»
» Րումէլի »	9 1/2—11	125
Խավեար Ա. տես. »	36—38	»
» Բ. » »	33—35	»

ՄԵՏԱՂՔ

Երկաթ Թրիեստ սնտուկ	215—	100
Ձողաձև և չրջ. կենդ.	78—90 -100	
Բեւեռներ »	160—170	»
Տախտակ »	125—130	»
Շվէտի »	140—	»
Պղինձ Անգղ. հօխ	15 1/2—16	100
Զինքօ 100 »	112—114	Փր.
Անագ կենդ.	675—680	
[illegible] »	160 165	104
Թանաք (թէնէքէ) Զ սնտ.	320—325	100
Քարփիցա Ն. 15/48 50 քիլ.	90—92	»

ԱՐՄՏԻՔ

Ցորեն կարծր, Ազախ, քիլէ	36—38	125
» » Խամսիկ »	36—37	»
Կիրքա Ազախ »	33-35	125
» Դանուբ »	30.33	»
Կարծր Պուլղար. Պուրկ. »	33.35	»
» » Ռօստոֆ. Եղէր »	35-36	»
Ցորեն կակուղ, Դանուբ »	28.33	»
» » Րումէլի »	32 34	
Եգիպտացոր. Դանուբ »	—	100
» Բօթի, Օրսու »	—	»
» Րումէլի	24 1/2—25 1/4	125
Գարի, Դանուբ »	17 1/2—18	»
» Րումէլի »	17 1/2—18	»
Վարսակ (եուլ.) Անատ. »		»
» Րումէլի	14—15	»
Հաճար (չավտար) »	—	»

ԱԼԻՒՐ

Օտեսա Ա. տես. 60 հօխ.	130—136	Լ. 100
« Բ. » »	118—124	»
» Գ. » »	108—115	»
Խարբ. ըստ » »	87—112	»
Կալաց Ա. » »	110—112	»
» Բ. և Գ. » »	94—104	»
Բնիկ Ա. » 120 հօխ.	246—250	125
» Բ. և Գ. » »	200—236	125

ՄԱՆԻՖԱԹՈՒՐԱ

Մահուտի		
Թ. 3—7 մարէ	6 1/2—6 3/4	105
Մէքսիքան 4—9 «	7—7 1/2	»
Լօնկ քլօթ 3—6 »	—7 1/2	»
« 3—9 »	7—	»
» 7—9 »	6 1/2—	»
Բամպակ մանած		
Էքսթրա Ն. 8/14 լիպ.	50—69	»
Վաթէր » »	48—50—52	»
Էքսթրա » 16/24 »	64—84	»
Վաթէր » » »	63—70	»

ՎԱՃԱՌԵԼԻ ՀՈՂ

Մայր եկեղեցւոյ Դպրաց ուսումնարանի վաքըֆէն Հիսարտիպի ճատտէսի 83 թիւ տանը կէսը մահլիւլ եղած ըլլալով, վաքըֆի կողմէն կը ծախուի և առայժմ 100 Օսմանեան ոսկի եղած է։

Ուստի ով որ ասկից աւելի կը կամի գնել, պարտի դիմել յիշեալ ուսումնարանը ամեն առաւօտ ի ժամ 5, մինչև յառաջիկայ Նոր տարւոյ յունուար 3 ուրբաթ օր։

Դպրապետ Սուրբ Ստ[illegible]

Յովսէփ Բէհլիվանեան

27 դեկտեմբեր 1874

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

Համբաւաւոր վարժարանի մը ուսումնատուրս ուսուցիչներէն մին՝ պատրաստ է թէ՛ տուներու եւ թէ վարժարաններու մէջ թուաբանութեան, աշխարհագրութեան եւ երկրաչափութեան դաս տալ՝ Մասնաւորապէս տուներու համար՝ Հայերէն, Ֆրանսերէն եւ այլ ուսմունք ալ կրնայ դասախօսել։

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

Մօսիւ վէնսան Ծաննիին կամրջի գլուխ թիւ 72 մեծ գեղարանը յառաջիկայ փետրվար 1 ին նոյն կամրջին գլուխը Բարձ. Մայր Թագուհւոյն շինել տուած նոր վաճառատուները պիտի փոխադրուի, ուր ասկէ առաջ ալ քանի մը տարի Մօսիւ վ. Ծաննի կեցած է, իսկ այժմեան գեղարանին տեղը վարձու պիտի տրուի փետրվար 1էն։ Ուզողը Մօսիւ Ծաննիի հետ պէտք է տեսակցի։

ԻԼԱՆ

Թօփհանէի ամիրէ իչին լուզում օլան 10800 քըյէ սիմէթ մաճունը իլէ 5250 քըյէ լոքմա աղըրլըն քեանունի սանիի րումինին օն իւչիւնճիւ փազար իրթէսի կիւնիւ միւնաքասալէրի իճրա օլունաճաղը վէ սաքիրի չահանէ Սարաճհանէ անպարընա պիր սէնէլի քեամիլէ զարֆընտա լուզում օլան մաճառ կէմինին պէհէրի 29 վէ քօլլու քանթարընըն պէհէրի 7 ղըրուշա օլարաք թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ, նէմի միւզկիւրաէ գարարը գաթիէսի վէրիլէճէյի ճիհէթլէ իսթա իթմէյէ թալիպ օլանլարըն զիքր օլունան կիւնտէ Տօփ Հանէյի ամիրէ քէրեյէ կէլմէլէրի։

1874 Քեանունի էվվէլ 31

Պապը Սէրասքէրի

ԻԼԱՆ

Շիրքէթի խայրիէ վափօրլէրինտէ իհրազ օլունան մաատէն քէօմիւրինտէն հասըլ օլան քիւլ պիլմիւզայէտէ ֆիրուխթ օլունաճաղընտան, թալիպ օլանլէրին Դարպխանէ պոյունտա սօնկիւտա պէհէր բոզող իրթէ-մէճլիսինէ կէլմէլէրի Շիրքէթի խայրիէ թարաֆընտան իլան օլունուր

ու պերճանք, սիրոյն որ կը պահուըտի։

«Ուրիշնե՞ր պիտի վայելեն մեր դաշտեր ու մեր ալիներ, մեր մենարաններ։ Քու անաստղ, ո՛վ իմ սիրելիս, անծանօթից ձեռքն է անցեր. ուրիշ կիներ պիտի՛ գան, լողուհիք անուշակիր, պզտորել դայն սուրբ միանունք յոր հայեցան հոյանի քո ոտնունք։

«Ինչ, ի զո՞ւր ուրեմն սիրեցինք զիրար։ Բան մը պիտի չմնայ մեզի այն կաղապյ ծաղկափթիթ, ուր զաւիւն մեր բոցափառ խառնելով 'ի մի, 'ի մի կը ձուլէինք մեր էութիւնն ալ. և աչա՛ անկարեկիրն այն բնութիւն եա տառ մենէ ամեն բան՝

«Ա՛հ, ըսէք դուք ծործո՛րք, առո՛ւք, հովտուանք, ամփրա՛յք հառաչոյեալ, բարեգո՛ւնք բոյներով ծածկեալ, անձա՛ւք, անտա՛ռք և մացա՛ռք, ձեր մրմունջներն ուրիշներո՛ւ համար պիտի մրմնջէ՞ք, ձեր երգերն ուրիշներո՛ւ համար պիտի երգէ՞ք։

«Բայց խել կը հասկնայինք մենք զգ ձեզ Քաղցր լուի լու, անըստերիւր, աւաձաղանգք մեր ամեն կը զանչէին ձեր ձայնին. և ի լուր կայինք, չխռովելով ձեր խորհուրդներ, այն խորխոտ բառերուն զոր կըսէք դուք մերթ ընդ մերթ։

«Պատասխանէ՛, հովի՛տ անըստուեր, պատասխանէ՛ առանձնութի՛ւն մենիկ, ո՛վ դու բնութիւն որ այս գեղապանծ անապատին մէջ կը հովանաւորիս, երբ քնանանք երկուքս ալ ի կայութեան՝ զոր մեռելոյ մահահոտ գերեզմանին կուտայ ձեւ։

«Անդ ա՛յ պիտի ըլլա՞ք այն առտիճան որ զիտնաք մեզ ընկղմանեալ մեռելոտիք մենք ու մեր սէրն ալ, և դուք չարունակէ՞ք ձեր խաղաղիկ խրախունք և ժպտիք անդադար ու յարաժամ երգէք։

«Զգուշ մեզ որ քայլամոլոր կը թափառինք ձեր մենարաններուն մէջ, ուրուականք զոր ձեր սարերն ու ձեր անտառները կը ճանչեն, պիտի չըսէ՞ք մեզի այն իրք գաղտագողի զոր սովոր է ըսել ի վերստին տեսութիւն վաղեմի բարեկամաց։

«Պիտի կրնա՞ք, անտրտում ու անսրտանց տեսնել մեր սառերքն որ կըծածանին անդ ուր քայլեցին մեր քայլեր և տեսնել ըղնէ որ կը քալէ կը տանի գլխ սըրտապընդելով թախծագին, դէպ այրիք մ' արտասուաթօր որ կը հեծէ մեզմագին։

«Եւ թէ ուրեք սառերին մէջ ուր հըսկէ և ոչ մի ինչ, ձեր ծաղկներուն ներքև հովանաւորեալ իրենց ալիւնն երկու սիրահոյզք, պիտի չմրմնջե՞ք իրենց ականջին թէ «ո՛վ որ կենդանիք էք, տուէ՛ք խոհ մի մեռելոց։»

«Աստուած մէկ պահեկի համար կընծեռէ մեզի մարդն ու այլերակ քաղցր, նաշատաւ վլիթխարի անտառք, խոր ու խուլ խարակներ, կապուտագեղն երկինք և լիճք ու դաշտավայրը որ հոն բնակին մեր սիրտեր, մեր անուրջներն ու մեր սէր։

«Եւ ապա եա կանէ զանոնք, կը փչէ մեր բոցին վրայ կը մարէ, խաւար գիշերին մէջ կը խորասուզէ քարայրն ուր կը չողանք վառ ի վառ, և կըսէ հովին ուր ապաւորեցաւ մեր հոգին, որ ջնջէ մեր հետքն ոտքին ու մանաւ մեր անունն ալ գլխուն։

«Մոռցէ՛ք մեզ ապաքէն, տո՛ւն, պարտէ՛զ, հովանի՛ք. խոտո՛յ դու հաւտիկ, մաշելով մաշէ՛ մեր սեմակ. դո՛ւ մորենի, ծածկէ՛ մեր քայլեր. երգեցէ՛ք թռչունք. հոսեցէ՛ք առուակներ. աճեցէ՛ք տերևունք. զոր դուք կը մոռնա՛ք, անոնք պիտի չմոռնա՛ն ձեզ։

«Զի դուք սառերն էք մեզի համար սիրոյն որով սիրեցինք զիրար, դուք Ովասին ուղեւորին 'ի ճանապարհի. ո՛վ դու հովիտ, դու այն գերերջանիկն եա մենարան ուր մենք արտասուեցինք ձեռք ձեռքի։

«Ամ ամի կը վերանան կիրք մեր ամենայն, մին տանելով իրեն հետ զիր զինակ և միւսն ալ իր դանակ, որպէս պար մը դուառնաց խեղկատակաց ուղևոր՝ որոյ երամն երթալով կը նուազի ընդ ուղով։

«Այլ դու, ոչինչ կրնայ եղծել քեզ, ո՛վ սէր, դու որ զմայլումն ես մեր, դու որ ջահ թէ լամբա՛ր կը փայլիս մեր մառախուղին մէջ. քու յօդ միութեանդ ընդ մեզ՝ հրճուանքն են նա մանաւանդ արտասուք. երբ երիտասարդ՝ քեզ կանխծենք, երբ ծեր՝ կը պաշտենք քեզ։

«Այս օրերուն ուր տարիներու բեռան ներքև գլուխը ծռած, առանց խորհուրդի, առանց նպատակի, առանց անօսեան ձևացած, կը զգայ մարդն որ ա՛լ չէ՛ ինչ այլ միայն գերեզման մը փըլփըլած ուր գլխթ ատալ կան տարածեալ իր առաքինութիւնքն ու յուսոյ թեթուք։

«Երբ մեր հոգին անդամնելով կեցնոյ յողխս մեր, համբելով մեր ալըսին մէջ զոր հաւաք ուրեմն կը պատէն առանամանքը, զոր օրինակ կը համբեն պատերազմի դաշտի մը վրայ մեռեալներ՝ համրելով և նա մէկիկ մէկիկ մէն մի վէրս որ թաւալի և մի մի անուրջ որ չքանի։

«Զոր օրինակ որ հրաշ ի ձեռին կը կրկնէ, խուխուն աւարկայից հետ, հեւ, ափ ծխծաղկաան ալխարհէ, և նա ինքն հազին թաղանթէ ի թաղանթ յամրաքայլ կը հասնի նաեւմատաւոր սանդուղէ մը մինչ ի յատակ ախորժակ ներքին խորխորատին.

«Եւ հոն գիշերվան այն մութին մէջ ուր չը շողար ոչ մի ճառագայթ ատեղացի ի ծալ մի նշմ ուր ամենայն թուփ գկայ առնուլ, գեա կրցցայ բան մը որ կը բաբախէ քողի մը տակ. . —դու որ նիրհես բառուերի մէջ, ո՛վ սուրբ յիշատակ

Վ. ՀԻԿՕ

Les annonces pour la France sont exclusivement reçues à Paris, chez M. Orain, 9, Rue Drout, et les annonces pour l'Angleterre à Londres, chez M. E. Micoud, 12 St.-Peter's Steert, Islington.

ԿՐԱՆԻԹ ԱՊԷՐՏԻՆԻ

ԿԱՊՈՅՏ ԿԱՐՄԻՐ ԵՒ ԳՈՐՇ

ԽԻՍՏ ԳԵՂԵՑԻԿ ԵՒ ԽԻՍՏ ԴԻՄԱՑԿՈՒՆ

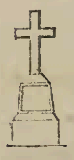

Ճարտարապետական շինութեանց, զարդերու, կոթողներու եւ շիրիմներու համար.

‘ՆՈՅՆ

ԲԱՆՈՒԱԾ ՈՒ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ԽԻՍՏ ՃԱՐՏԱՐ ԿԵՐՊԻՒ.

5 Անգղիական լիրայէն սկսեալ

Ամեն տեսակ կրանիթներէ եւ մարմարիոններէ երկաթէ վանդակներ եւ ուրիշ զարդեր շիրիմներու համար։

Վերջապէս Ապէրտինի կրանիթէ շինուած ամեն տեսակ զարդեր ու նիւթեր ճօն Ուիլըմ Լէկկ. Ց. Է. Լ. Մ. ՔԱպէրտին, Էքոս.

ՓԻԼԻՒԼ ՏԸՀՕ

Այն անձինք՝ որք Տոքթոր Տըհօի մաքրողական հատուկները կը ճանչեն, պէտքն ունեցած առեննին գործածելու չեն վարանիր. վասն զի ոչ անախորժ համ ունի, ոչ ալ կը յոգնեցնէ ուրիշ մաքրողական դեղերու պէս, ընդհակառակն՝ այս հատուկն ո՛ր ժամանակ միայն լաւ ազդեցութիւն կընէ երբոր սննդարար կերակրոց եւ զօրացուցիչ ըմպելեաց, այն է գինիի, խառնուէր թէյի հետ առնուի. Ասոր մարդ իրեն յարմար գտած ժամն ու ճաշը կրնայ ընտրել ինքզինք այս դեղով մաքրելու համար. Մաքրութեան յաջողութիւնը բոլորովին ապահովելու համար՝ ուզողը կրնայ վերստին մի քիչ որչափ անգամ եւ պէտք ըլլայ։

Այս հատուկը կը ծախուի 2 1/2 եւ 5 ֆրանքնոց տուփերով փարիզ Տօքթօր Տըհօի տունը եւ Կ. Պօլիս Տէլլա—Սուդայի Վէլիրի. Զօպանօղլուի եւ Ծաննիի դեղարանները։

Այս մէկ տուփի հետ պէտք պահանջել նաեւ 12 երեսէ բաղկացեալ փոքրիկ գիրք մը որ ամեն լեզուով հրահանգներ կը պարունակէ։

Ասոնց հետ կրնայ ուզուիլ նաեւ Տօքթօր Տըհօի 400 երեսէ բաղկացեալ առ ձե-

ԽՄԲԱԳԻՐ—ՏՆՕՐԷՆ

Կ. Ս. ԻՒԹՈՒՃԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՄԱՍԻՍ ԼՐԱԳՐՈՅ

Կ. ՊՕԼԻՍ ՃԻՆՃԻԼԻ ԽԱՆ

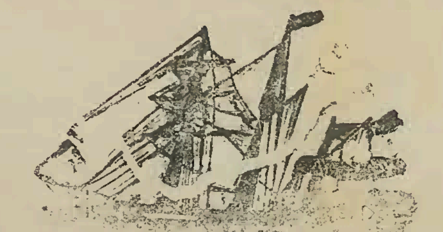

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷԻ

ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐՈՒՆ ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

1875 ՅՈՒՆՎԱՐ 1 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ ՕՐԷՆ ՍԿՍԵԱԼ

ՄԻՆՉԵՒ ՅՈՒՆՎԱՐ 31

ԲՈՍՓՈՐԷՆ ԻՋՆՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐԸ

Ժամ Թիւ — Եւրոպական եզերք

1 45 25 Ենիմահալլէէն Մէզարպ. Պէօյիւքտէրէ, Թարապիա Ենիքէօյ Սթէնեա Էմիրկէն, Ռ. Հիսար. Պէպէք.

2 30 19 Ենիմահալլէէն Մէզարպուրնու Պէօյիւքտէրէ Թարապիա, Ենիք. Պոյած. Ռ Հիսար Պէպէք. Առնավ.

3 32 Ռ. եւ Ա. Գավաքէն Մէզար. Պէօյիւք. Թարապ. Ենիք. Սթէն. Էմիրկէն Հիսար, Պէպէք. Օրթաք.

4 48 Ենիմահալլէէն Պէօյիւքտ. Թարապ. Ենիք Պոյած. Ռ. Հիսար, Պէպէք. Առն. Գուր. Օրթ. Պէշիկ. (Ուրբաթ օրերը ժամը 4 1/4ին)

5 15 20 Ենիմահ. Մէզարպ. Պէօյիւքտ, Թարապիա Ենիքէօյ Սթէն. Էմիրկէն, Ռ. Հիսար, Պէպէք. Առնավ. (Բացի ուրբաթէ).

6 25 Ռ. եւ Ա. Գավաք Ենիմահ. Պէօյիւք. Թար. Ենիք. Էմիրկ. Ռ. Հիսար Պէպէք Առնավ. Գուրուչ. Օրթաքէօյ Պէշիկ.

7 3 Ենիմահալլէէն Պէօյիւքտ. Թարապ. Պէյքօզ. Ենիք. Էմիրկ. Գանլըճա, Պոյած. Ա. Հիսար Գանտիլլի Առնավուտք. Պէյլէրպէյ Օրթաքէօյ Գուզկունճուք, Պէշիքթաշ, Իւսկիւտար.

8 45 19 Ենիմահալլէէն Մէզարպուրնու. Պէօյիւքտէրէ. Թարապ. Պէյքօզ. Ենիք. Պոյած. Ռ. Հիսար. Պէպէք. Առնավ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիկթաշ.

9 45 22 Մէզարպուրնու Պէօյիւք. Թարա. Ենիք. Էմիրկ. Ռ. Հիսար, Առնավուտքէօյ, Օրթաք. Պէշիկթաշ.

Ասիական եզերք

2 5 Առնավուտք. Գուրուչ. Օրթաքէօյ. Պէշիկթաշ.

2 30 1 Առնավուտքէօյ, Գուրուչէշմէ, Օրթաքէօյ. Պէշիքթաշ։

3 2 Առնավ. Գուր. Օրթաքէօյ, Պէշիք.

3 30 22 Առնավ. Գուրուչ. Օրթաքէօյ Պէշիկթաշ Գապաթաշ։

4 5 4 Առնավ. Գուր Օրթ. Պէշիկ.

4 35 2 Առն. Գուր. Օրթաք. Պէշիկթաշ, Գապաթաշ։

6 1 Առնավ. Գուր, Օրթ. Գուզ. Պէշ. Գապ.

8 23 Առնավ. Չէնկ. Պէյլէր. Օրթաք. Գուզկ. Պէշիքթաշ.

Ասիական եզ.

[illegible] Գանդ, Ա. Հիսար, Գանտ. Վանիքէօյ Չէնկէլք, Պէյլէր, Գուզկունճ.

2 3 Վանիքէօյէն Չէնկէլ, Պէյլէրպ, Գուզկունճ, Գապաթ.

2 45 17 Պէօյիւքտէրէ, Պէյքօզ, Բաշապահ. Գանդ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիքէօյ Չէնկէլքէօյ Պէյլէրպէյ, Գուզկուն։

4 30 23 Պէյքօզ. Բաշապ. Գանլըճա, Ա. Հիսար Գանտիլլի, Վանիք. Չէնկէլ Պէյլէր. Գուզկ.

10 15 5 Վանիք. Չէնկէլ. Պէյլէրպէյ, Գուզկ.

ԿԱՄՈՒՐՋԷՆ ԵԼՆՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐԸ

Եւրոպական եզերք

3 15 3 Գապաթաշ, Իւսկիւտար, Պէշիքթաշ, Գուզկունճուք, Օրթաքէօյ Պէյլէրպէյ Չէնկ. Առնավուտ. Գանտիլլի Ռ. Հիսար, Գանլըճա Էմիրկէն, Ենիքէօյ. Պէյքօզ, Թարապիա Պէօյիւքտէրէ, Ենիմահալլէ.

3 45 25 Պէշիքթաշ, Օրթաքէօյ Առնավուտք. Ռ. Հիսար, Էմիրկէն, Ենիքէօյ Թարապիա, Պէօյիւքտ. Ենիմահ. Ա. Ռ. Գավաք.

5 30 19 Պէշիկթաշ, Օրթաք. Առնավ. Պէպէք, Ռ. Հիսար, Էմիրկ. Ենիք. Պէյքօզ, Թարապիա, Պէօյիւքտէրէ, Մէզար. Ենիմահալլէ.

6 30 23 Գապաթաշ, Իւսկիւտար, Պէշիկթաշ Գուզկունճուք, Օրթաք. Պէյլէր. Չէնկ. Վանիք. Առնավ.

8 22 Պէշիքթաշ Օրթաքէօյ Առնավուտքէօյ Պէպէք, Ռ. Հիսար, Էմիրկէն Ենիք. Թարապիա Պէօյիւք. Մէզար.

9 30 25 Առնավ, Ռ. Հիսար, Պոյած. Սթէնեա, Ենիք. Թարապիա Պէօյիւքտէրէ Ենիմահալլէ։ (Բացի ուրբաթէ).

10 15 18 Պէպէք, Ռ. Հիսար, Էմիրկ. Ենիք. Թարապիա, Պէօյիւք. Մէզար. Ռ. եւ Ա. Գավաք. (Ուրբաթ օրերը ժամը 10ին)

10 50 17 Պէշիքթաշ, Օրթաք. Պէպէք, Ռ. Հիսար, Էմիրկ. Սթէն. Ենիք. Թարապիա Պէօյիւքտ. Ենիմահալլէ։

11 15 19 Սթէն. Ենիքէօյ. Թարապ. Պէօյիւք. Մէզար. Ենիմահ.

11 30 21 Վանիք. Պէպէք. Ռ. Հիսար Պոյած. Էմիրկ. Պէյքօզ.

Ասիական եզր

3 30 1 Առնավուտքէօյ.

4 2 Առնավուտքէօյ.

9 15 5 Գապաթ. Պէշիկ. Օրթաք. Գուրուչ. Առնավ. Վանիք.

10 21 Պէշիկթաշ, Օրթաք. Գուրուչ. Առնավ.

10 30 2 Պէշիկթաշ, Օրթաքէօյ, Գուրուչ. Առնավուտքէօյ։

11 10 1 Գապաթաշ. Պէշիքթաշ. Օրթաքէօյ, Գուրուչ, Առնավուտքէօյ.

11 35 5 Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Առնավուտք։

12 2 Պէշիք, Գուր։

12 2 Օրթաք. Առնավ.

Ասիական եզր

5 15 1 Պէշիկթաշ, Գուզկ. Պէյլէր, Չէնկ. Վանիք. Առնավ.

9 45 20 Գուզկ. Պէյլէրպէյ Չէնկ. Վանիք, Ա. Հիսար, Գանլըճա, Բաշապ. Պէյքօզ Պէօյիւքտէրէ։

10 35 32 Գուզկ. Պէյլէր. Չէնկ. Վանիք. Ա. Հիսար Գանդ. Բաշ. Պէյքօզ, Պէօյիւք.

11 10 23 Գուզկ. Պէյլէրպէյի, Չէնկէլք. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար Գանլըճա, Բաշապահճէ, Պէյքօզ.

11 40 22 Գապաթ. Գուզկ, Պէյլէրպէյ, Չէնկէլ. Վանիք.

Ծան.—Ամեն ուրբաթ առտու ժամ 5ին կամուրջէն առելի շոգենաւ մը պիտի ելնէ եւ Իւսկիւտարէն մինչեւ Պէյքօզ ամեն նաւամատոյցները հանդիպելէ ետեւ Պէօյիւքտէրէ պիտի երթայ եւ ժամ 8 3/4 ին Պէօյիւքտէրէէն մեկնելով եւ նոյն նաւամատոյցները հանդիպելով կամուրջը պիտի դառնայ։

ՃԱՐՏԱՐԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՍԻՆԿԵՐ

Միակ սեփականատէր եւ կերտիչ

ԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՅԻՑ

ՍԻՆԿԵՐԻ

Որք ամենէն պարզ, ամենէն դիմացկուն եւ ամենէն լաւագոյնն են ’ի գործածութիւն

Ընտանեաց,

Կար կարող կանանց,

Դերձակաց,

Կօշկակարաց,

Եւ այլ արհեստաւորաց,

Ամեն տեսակ կարերու համար փաճառման միակ գին.

Ընկերութիւնը գործակատարներ կը ունի Եգիպտոսի, Սիւրիոյ եւ ուրիշ արեւելեան երկիրներու մէջ։

Աւելի տեղեկութեան համար պէտք է դիմել առ Սինկէր ընկերութեան կեդրոնական գրասենեակը ’ի Լոնտրա Փօսթէր Լէյն Չիփսայտ 39։

Այս լրագիրը շաբաթը երեք անգամ կը հրատարակուի, երեքշաբթի, հինգշաբթի եւ շաբաթ օրերը. Բաժանորդագրութեան տեղերն են Կ. Պօլիս Ճինճիլի խան վերի յարկը թիւ 15 Մասիսի խմբագրատուն իսկ գաւառաց մէջ հետեւեալ հոգաբարձուաց անձինքները։

ԻԶՄԻՐ. Սահակեան աղա Տէօվլէթեան.

ՆԻԿՈՄԻԴԻԱ. Խօսրով էֆ. Լսկիճեան.

ՊՐՈՒՍԱ. Սահակեան աղա Թանկէրեան.

ԹԷՔԻՐՏԱՂ. Յովակիմ աղա Ուզունեան.

ՏՐԱՊԻԶՈՆ. Խաչատուր Բաղտիկեան.

ԿԱՐԻՆ. Կարապետ պատուելի Զաքարեան.

ՎԱՆ. Կարապետ աղա Նաթանեան.

ՄՈՒՇ. Մկրտիչ աղա Փօթիկեան.

ՍԱՇ. Մ. աղա Խաչիկեան.

ՖՈՔՇԱՆ Մկրտիչ աղա Աչճեան.

ԵՐԶՆԿԱՑ. Թադէոս աղա Բագրատունի.

ՍԻՎՐԻՀԻՍԱՐ. Որդ. Տ. Ռուբէն.

Ուրիշ քաղաքներէ ստորագրել ուզողներն այս տեղերէն մէկուն հետ կրնան թղթակցիլ։

ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԻՒՆ

NORTH BRITISH AND MERCANTILE INSURANC COMPANY	NORTHERN ASSURANCE COMPANY
ՆՕՐԹ-Հ ՊՐԻԹԻՇ ԸՆՏ ՄԸՐՔԸՆԹԱՅԼ	ՆՕՐԹՀԸՐՆ
Լոնտրայի եւ Էտինպուրկի ապահովութեան ընկերութիւն Ան. Լր.	Լոնտրայի եւ Ապերտինի ապահովութեան ընկերութիւն Ան. Լր.
Բաժանորդագրեալ դրամագլուխ 2,000000	Բաժանորդագրեալ դրամագլուխ 2,000000
Վճարեալ դրամագլուխ 250,000	Վճարեալ դրամագլուխ 100,000
Պահեստի դրամ հրդե- հի ծիւղէն գոյացեալ 596,000—846,000	Պահեստի դրամ հրդե- հի ծիւղէն գոյացեալ 230,000—330,000
1872ին հրդեհի զուտ հասոյթը 794,000	Զուտ հասոյթ 1872ի 270,000

Ստորագրեալք իրենց բազմաթիւ յաճախորդաց և այս քաղաքիս ընդհանուր հասարակութեան կը ծանուցանեն որ իրենք վերոյիշեալ երկու ընկերութեանց միացեալ գործակատար ընտրուած ըլլալով, այնպիսի դրութեան մը մէջ կը գտնուին, որով հրդեհի դէմ ապահովութեան մեծ դիւրութիւններ կը մատուցանեն։

Ապահովութեանց կարգադրութիւնները կը բաղկանան երկու ընկերութեանց մէջ համեմատական բաժանում մը, և այսպէս ապահովութեան և դիւրութեան աւելնալովը՝ ընկերութիւնս ալ կրնայ աւելի մեծադումար ապահովութիւն բանողներու ինքզինք ներկայացունել։

Գրեթէ ամեն կարգի վտանգաւոր ապահովութիւնք կրնան ընդունուիլ ինչպէս Բերայի Ղալաթիոյ և Պօլսոյ մէջ, նոյնպէս մօտակայ քաղաքները գիւղերը և գաւառները։

Գիներուն և աւելի մանրամասն տեղեկութեանց համար պէտք է դիմել Միացեալ ընկերութեանց գրասենեակը Ղալաթիոյ Բէրշէմպէ բազարի մօտ Կլավանի խան թիւ 5։

Լիազօր գործակատար

Վ. Ռ. ՍՈՒԱՆ